

Novinky v Průhonické botanické zahradě

Tradice „Cesty čaje“ školy Urasenke vychází z principů, které v 16. století formuloval největší z mistrů čaje Sen no Rikjú. Ukázka čajového obřadu během Japonských dnů.

Fotografie k článku
Archiv redakce

Průhonická botanická zahrada leží na východním okraji Průhonického parku. Specializuje se především na konzervaci prastarých a historických odrůd kosatců, pivoňek, denivek a růží. Kromě vlastních sbírek spravuje také arboretum, pomologické arboretum a šípkový sad. Zahrada je otevřena v době květu sbírek od dubna do září denně mimo pondělí.

Vzhledem k tomu, že zahradu otevíráme během sezóny, karanténní opatření se nás příliš nedotkla. Předjarní semináře probíhaly sice on-line, ale ostatní akce botanické zahrady se konaly jako obvykle.

Na podzim jsme rekonstruovali expozici světového šlechtění denivek. Bylo potřeba přemnožit a přesadit všechny rostliny na expozici a záhon rekultivovat. Významné změny doznala také sbírka pivoňek. Vzhledem k plánované výstavbě na Chotobuzi postupně stěhujeme celou sbírku do prostor botanické zahrady a současně doplňujeme sortiment tak, abychom ukázali i skupiny, které dosud v zahradě nebyly. Již vloni na podzim jsme vysázeli ukázky lemoiových

pivoňek (*Paeonia ×lemoinei*). Letos dokončíme expozici čínských dřevitých pivoňek, především hybridů *Paeonia rockii*. Nově vzniká také záhon planých druhů bylinných pivoňek. Letos se podařilo získat odrůdy spuriových a japonských kosatců z amerického šlechtění, a to výměnou za historické odrůdy kosatců z naší sbírky s prestižní Americkou kosatcovou zahradou Presby Memorial Iris Gardens. Postupně také doplňujeme záhon hajních rostlin v horní části Rozária.

Akreditace zahrady

V minulém roce jsme získali mezinárodní akreditaci botanické zahrady (Botanic Garden Accreditation), letos jako první česká botanická zahrada jsme splnili podmínky akreditace Conservation Practitioner. Obě akreditace uděluje mezinárodní organizace botanických zahrad Botanic Gardens Conservation International (BGCI), která sídlí v Kew v Anglii. Její získání je významným stupněm v profesionalizaci zahrady a jejích genofondových programů. Rostliny pěstované v naší botanické zahradě jsou nyní odborné veřejnosti k dispozici v databázi Plant Search.

Polský kultivar „Tabaluga“ (R. Piątek, 2020) byl nejlépe hodnoceným kosatce skupiny nízkých kosatců SDB.

Pavel Sekerka vystudoval fyziologii rostlin na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 2010 je vedoucí Průhonické botanické zahrady na Chotobuzi. Je spoluvůrcem informačního systému genetických zdrojů botanických zahrad ČR florius.cz a prezidentem Unie botanických zahrad ČR.

Zapojení do genofondových programů

Botanická zahrada aktivně spolupracuje se Skupinou pro genofondy Unie botanických zahrad ČR a s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR na programech *ex situ* konzervace kriticky ohrožených druhů rostlin. Zapojili jsme se do pěstování čtyř vlajkových druhů. Kromě kuřičky hadcové, o jejíž záchraně v rámci projektu LIFE for Minuartia jste byli informováni v minulých číslech Botaniky, pěstujeme stulík malý (*Nuphar pumila*), včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*) a připravujeme kultivaci zvonovce liliolistého (*Adenophora liliifolia*). Kromě nich pokračujeme v konzervaci vybraných klonů domácích druhů kosatců a sněženek. O variabilitě

sněženek a bledulí jsme připravili brožuru v edici Strategie AV21 Akademie věd ČR, v níž se čtenář mimo jiné seznámí s jednotlivými odchylkami ve tvaru květů, které je možné najít v přírodě a které konzervujeme jako klonový archiv. Brožura je ke stažení na QR kódu.

Hodnocení sortimentu kosatců

Průhonická botanická zahrada a MEIS (Middle European Iris Society) dlouhodobě spolupracují na projektu testování novošlechtění kosatců v tzv. Trial Garden. Komplikace v podobě pozdních mrazíků však v roce 2020 způsobily, že nebylo možné hodnotit skupinu SDB (nízkých raných kosatců).

Temně zbarvený kosatec 'Jirka' (Z. Seidl, 2018) byl nejlépe hodnoceným kultivarem v kategorii středních kosatců IB (Intermediate Bearded Irises).

► Včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*) na vápencové skalce vykvetl již první rok po výsevu.

►► Nízký kosatec 'GM01.02' (Z. Seidl) nebyl zatím oficiálně pojmenován jako kultivar, i když získal nejvíce bodů v kategorii SDB (Standard Dwarf Bearded Irises) vysazených v roce 2018.

Markéta Macháčková vystudovala obor okrasné zahradnictví na České zemědělské univerzitě v Praze. V Průhonické botanické zahradě pracuje od roku 2009 jako kurátorka genofundových sbírek. Specializuje se na denivky a sibiřské kosatce.

Kosatcové záhony vysokých kartáčkatých kosatců jsou v plném květu poslední týden v květnu.

Testovací zahrada je volně přístupná v rámci provozu botanické zahrady a je umístěná v horní části rozária nad skalkou.

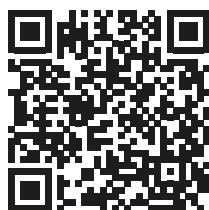
Akce a výstavy

Během roku, v době květu sbírek, probíhalo pravidelné kurátorské provázení po sbírkách. Zahájení výstavy ERASMUS+ bylo určeno především pro odbornou botanickou a zahradnickou veřejnost. Výstava je zakončením tříletého evropského projektu spolupráce botanických zahrad s názvem Botanické zahrady jako součást evropského kulturního dědictví.

Projektu se kromě nás zúčastnily Univerzitní botanická zahrada ve Wroclawi a Arboretum Wojslawice, Univerzitní botanická zahrada ve Vilniusu a Park der Gärten v německém Bad Zwischenahn.

V rámci tohoto projektu vznikly čtyři brožurky, které se věnují kosatcům, pivoňkám, denivkám a záchraně kulturního dědictví v botanických zahradách obecně a o nichž jsme psali v posledním čísle Botaniky (viz QR kód).

Japonský den je již tradiční akcí pořádanou botanickou zahradou ve spolupráci s Česko-japonskou společností. Stejně jako vloni jsme jej

◀ Ve skupině SDB vysazených v roce 2017 získal kultivar 'Holka Modrooká' (Z. Seidl, 2019) druhé místo.

◀ 'Horké Léto' (Z. Seidl, 2018) je jméno kosatce, který získal druhou příčku v kategorii vysokých kosatců TB.

◀ K zajímavým letošním úlovkům patří sněženky vytvářející více květů na stvol. Tyto rostliny lze u nás nalézt pouze v populacích v CHKO Poodří.

◀ Ladoňka rakouská (*Scilla drunensis*) je jeden z domácích ohrožených druhů v naší kultuře.

pořádali na konci sezóny, letos poslední srpovou sobotu. Nad akcí převzalo záštitu Velvyslanectví Japonska v ČR a podpořil ji Středočeský kraj. Program byl bohatý, diváci mohli vidět ukázky bojových umění, lukostřelbu kyudo, workshop a komentovanou ukázkou juda, bubnickou show Wadaiko yosa, divadlo Kjógen, hru na bambusovou flétnu šakuhači, čajový obřad, tušovou malbu na vějíře, workshopy origami a oblékání kimona, odborné přednášky a mnoho dalšího. To vše bylo doplněno občerstvením v japonském stylu. Celý víkend bylo možné si prohlédnout výstavu Ikebany, japonského stylu

aranžování rostlin. Celá akce byla streamována a záznam je k dispozici na QR kódu.

Pomologické dny jsme připravili ve spolupráci s Českým svazem ochránců přírody. Návštěvníci se na komentovaných vycházkách seznámili s pomologickým arboretem, ochutnali mošt z rozdílných odrůd jablek a hrušek. Zajímavá byla také výstava krajových odrůd ovoce. Novinkou byla vycházka za lišejníky s dr. Davidem Svobodou z katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

► Moštování na Pomologických dnech.

►► Absolutní vítěz testu polský vysoký kosatec TB 'Magic of Love' (R. Piątek) oceněný Medailí MEIS a Karpatským pohárem pro nejlépe hodnocený kosatec.

Český kultivar 'Divá Bára' (Z. Seidl, 2017) získal díky netradiční barevné kombinaci třetí nejvyšší počet bodů ve skupině vysokých kosatců tzv. TB (Tall Bearded irises) ▼

►► Pomyslnou třetí příčku mezi nízkými kosatci SDB získal polský kultivar 'Stokrotek' (R. Piątek, 2020).

► První pivoňky v zahradě rozkvétají již v dubnu; hybridní bylinné pivoňky (na obrázku) obvykle kvetou v půlce května.

- ◀ Kosatce inspirující – akademická malířka Karolína Klimešová zachycuje pestrost barev a tvarů kosatců na velkém plátně.

Zuzana Caspers vystudovala obor okrasné zahradnictví na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. V Průhonické botanické zahradě pracuje od roku 2007 jako kurátorka genofundových sbírek. Specializuje se na kosatce.

- ◀◀ Ryukyukoku Matsuri Daiko CZ, bubenické představení během Japonského dne.

- ◀ Na konci května proběhla výstava Salon v zahradě. Ve stanu byly vystaveny obrazy a v prostoru zahrady keramika.

RNDr. Pavel Sekerka, Ing. Markéta Macháčková & Ing. Zuzana Caspers

Oddělení Botanické zahrady a genofundových sbírek,

Správa Průhonického parku, Botanický ústav AV ČR, Průhonice

pavel.sekerka@ibot.cas.cz, marketa.machackova@ibot.cas.cz, zuzana.caspers@ibot.cas.cz